

Ladislav Sombathy, jeho prínos pre slovenské baníctvo a geológiu

Ladislav Sombathy: His contribution to Slovak mining and geology

Abstract: The paper presents the biography and professional career of Ing. Ladislav Sombathy (*29. 12. 1923), the leading deposit geologist and mining manager in the Banská Štiavnica region (Central Slovakia). Moreover, his addition to revitalization of the Mining museum at Banská Štiavnica, to establishing of the Czechoslovak Scientific and Technical society at Slovak Academy of Sciences as well as numerous foreign expertises are reported.

Ladislav Sombathy sa narodil 29. decembra 1923 v Hornej Hute, miestnej časti Banskej Štiavnice. V roku 1929 sa s rodičmi presťahovali do miestnej časti Šandorka (meno podľa stupy Alexander) a v roku 1936 do časti Dolina pri Dolnej Hute. V roku 1964 sa presťahovali na ulicu Trate mládeže, kde žije doteraz. V Banskej Štiavnici absolvoval aj gymnázium a v roku 1944 sa zapísal na štúdium banského inžinierstva na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. V októbri 1945 prestúpil na Vysokú školu banskú do Pířbrami. Tam sa v krátkom čase zoznámil s tradíciami školy, ktorá sa ešte do konca roku 1945 presťahovala do Ostravy.

Po skončení štúdia v Ostrave v apríli 1949 sa zamestnal v novovzniknutom n. p. Rudné bane a huty na farebné kovy v Banskej Bystrici vo výskumnom odbore. Jeho cieľom bolo vykonávať prieskumno-otvárkové práce v závodoch. V krátkom čase sa mu podarilo vybudovať prieskumné odbory aj v závodoch zo skúsených strednotechnických kádrov, lebo inžinierov bol veľký nedostatok. Napriek tomu sa práce dobre rozbehli. Centrálne ich riadil Ústav pre výskum nerastných surovín, ktorý zriadilo generálne riaditeľstvo Československých baní a hút v Kutnej Hore. Banskobystrický podnik mal 15 prieskumných lokalít.

Na prelome rokov 1951 – 1952 nastala postupná reorganizácia priemyslu, ktorá sa dotkla aj baní. Odlúčili sa huty aj geologický prieskum, pre ktorý vznikla samostatná hlavná správa. Prieskumné lokality banských podnikov sa začlenili do jej nadobudnutých podnikov. Banským podnikom ťažby zostala úloha realizovať prieskum v rámci dobývacích polí. Pre túto službu boli jednotne zavedené geologicko-meračské odbory. Ing. Sombathy sa stal v roku 1952 vedúcim tohto odboru na podnikovom riaditeľstve. Dostavili sa aj výsledky pri vyhotovovaní geologickej meračskej dokumentácie a výpočtov rudných zásob v zmysle nových smerníc.

V marci 1956 bol Ing. Sombathy vyslaný do Albánska ako vedúci česko-slovenskej geologickej prieskumnej expedície s cieľom

zabezpečiť dodávku Ni-Co rúd pre pripravovanú hutu v Seredi. Práce sa začali vyhotovovaním polohopisných a výškopisných máp v mierke 1 : 10 000 v ťažkom teréne na ploche 169 km². V lete 1958 odovzdala skupina výpočet rudných zásob ložísk v okolí Ochridského jazera, a tak bolo možné začať ťažbu a dopravu rudy na predzásobenie huty.

V roku 1958 nastúpil Ing. Sombathy na podnikovom riaditeľstve Rudných baní do funkcie vedúceho výroby, ale dlho tam nezostal. Na konci roku 1959 ho preložili do závodu v Banskej Štiavnici. Tam vykonával najprv funkcie hlavného inžiniera a od roku 1962 vedúceho závodu. Závod prežíval ťažké obdobie. Išlo o to, či bude ložisko zaradené na likvidovanie, alebo na prežitie. Ing. Sombathymu sa podarilo získať schopných spolupracovníkov. Spolu dokázali pripraviť podmienky, na základe ktorých sa závod zatriedil medzi rozvojové ložiská a bolo možné začať prípravu na jeho rekonštrukciu. V roku 1964 začali hĺbiť Novú šachtu a budovať úpravňu, ktoré dali do prevádzky v júli 1975.

V roku 1961 sa začal Ing. Sombathy zaoberať nevyhovujúcim postavením Banského múzea. S Ing. Bernáthom pripravil koncepciu organizácie múzea s celoslovenskou pôsobnosťou a vybudovaním múzea v prírode. Závod Rudné bane v rámci tejto koncepcie odovzdal múzeu budovu Kammerhofu a priestor šachty Ondrej na vybudovanie skanzenu. Po schválení základných zásad organizácie sa začalo s vyhotovovaním vykonávacích projektov. Pri realizácii prác výdatne pomáhal závod Rudných baní. Ing. Sombathy do roku 1970 vykonával funkciu predsedu vedeckej rady múzea. Otvárka Banského múzea bola úzko spojená s prípravou osláv 200-ročného jubilea Vysoké školy banskej. Ing. Sombathy so spolupracovníkmi celého závodu pripravili úspešný priebeh osláv a medzinárodného sympózia, ako aj obnovenie tradičného *Šachtágu* a *Salamandra*.

Mechanické dielne a dobrí remeselníci podnietili Ing. Sombathyho k úvahám o lepšom využití aj tejto činnosti. Závod začal vykonávať najprv generálne opravy banských strojov pre cudzie podniky. Činnosť sa postupne rozšírila odchodom Pohronských strojární z rámca generálneho riaditeľstva Rudných baní a magnezitových závodov. Ing. Sombathy získal na vykonávanie tejto činnosti dobrého odborníka Tibora Chovanca. Prevádzka sa rozšírila a zamestnávala až 165 pracovníkov.

Popri hlavnej činnosti sa venoval aj iným úlohám alebo bol nimi poverený. V roku 1956 bol zakladajúcim členom Československej vedecko-technickej spoločnosti organizovanej popri SAV. V roku 1960 bol poverený pripraviť pre vládu návrh pomoci Česko-Slovenska baníctvu na Kube, kde pôsobil v auguste až októbri. V rokoch 1965 až 1970 bol členom Komisie pre klasifikáciu nerastných surovín pri vláde ČSSR. V rokoch 1967 – 1970 viackrát navštívil Turecko s cieľom prešetriť možnosti spolupráce s tamojšími držiteľmi ťažobných licencií.

V roku 1970 v rámci normalizačného procesu bol pozbavený funkcie riaditeľa závodu. Potom po krátkom pobyte v Turecku pracoval na riaditeľstve podniku v Banskej Bystrici, a to až do odchodu do dôchodku v roku 1985.

Na dôchodku sa venuje štúdiu histórie slovenského baníctva. Od roku 1992 je členom riadiaceho výboru Banskoštiavnicko-hodrušského banického spolku, v ktorom bol v rokoch 1994 – 2002 vedúcim vzdelávacej sekcie. Pri plnení jeho ďalších osobných aj verejných cieľov mu želáme dobré zdravie.

Magdaléna Sombathyová